

POSEBNA NAKNADA PREMA KONVENCIJI O SPAŠAVANJU IZ 1989.

HOUSE OF LORDS

Presuda od 6. veljače 1997.

Semco Salvage & Marine PTE.Ltd.

v.

Lancer Navigation Co.Ltd.

Brod: "Nagasaki Spirit"

Vijeće : Lord Mackay of Clashfern L.C.,

Lord Goff of Chieveley, Lord Mustill, Lord Lloyd of Berwick

i Lord Hope of Craighead

Posebna naknada na koju spašavatelj ima pravo pod uvjetima iz članka 14. Konvencije o spašavanju iz 1989 (Konvencija) utvrđuje se u visini troškova kojima je spašavatelj bio izložen tijekom operacije spašavanja.

Prema čl.14.st.3. Konvencije troškovi spašavatelja znače njegove razborite i opravdane gotovinske izdatke, te pravičan dio za upotrebu njegove opreme i ljudstva.

Pravičan dio znači pravičan dio troškova, a ne pravičan dio naknade, te ne sadrži dobit.

Prilikom procjene posebne naknade uzimaju se u obzir troškovi koje je spašavatelj imao tijekom cijele operacije spašavanja, a ne samo za vrijeme dok je postojala prijetnja morskom okolišu.

U Malajskom prolazu 19.09.1992. oko 23.20h došlo je do sudara između motornog tankera *Nagasaki Spirit* i kontejnerskog broda *Ocean Blessing*.

U trenutku sudara *Nagasaki Spirit* prevezio je oko 40.154 tona sirove nafte, te je kao rezultat sudara oko 12.000 tona nafte iscurilo i prouzročilo veliki požar.

Samo dva člana posade *Nagasaki Spirit*a uspjeli su spasiti svoje živote.

Slijedećeg dana, 20.09.1992. između vlasnika broda *Nagasaki Spirit*a "Lancer Navigation" i spašavatelja "Semco Salvage" sklopljen je ugovor o spašavanju broda i preostalog tereta. Ugovor je sklopljen upotrebom

Lloydovog standardnog formulara ugovora o spašavanju (Lloyd's Standard Form of Salvage Agreement) poznat pod kraticom "LOF" 90.

Između ostaloga, LOF 90 sadržavao je članak 13 (kriteriji za utvrđivanje nagrade) i članak 14 (posebna naknada) Konvencije o spašavanju iz 1989 (Konvencija).

U tim člancima, *inter alia*, utvrđeno je:

13. Kriteriji za utvrđivanje nagrade:

1. Nagrada se utvrđuje radi poticanja operacije spašavanja, vodeći računa o sljedećim kriterijima ....(h) brzina kojom je usluga pružena: (i) raspoloživost i upotreba brodova ili druge opreme namijenjene operacijama spašavanja; (j) stanje spremnosti, sposobnosti i vrijednost opreme spašavatelja.

2. Plaćanje nagrade ....bit će izvršeno na teret svakog broda i vlasnika druge imovine srazmjerno dijelu spašene vrijednosti.

3. Nagrade....neće biti veće od vrijednosti spašenoga broda.

14. Posebna naknada

1. Kad je spašavatelj izvršio operacije spašavanja, s obzirom na brod koji je sam ili teret na njemu prijetio štetom na morskome okolišu, ali nije prema čl.13. ostvario nagradu barem u visini posebne naknade procjenjive u skladu s ovim člankom, imat će pravo na posebnu naknadu od vlasnika toga broda u visini troškova kako su u ovom članku navedeni.

2. Ako spašavatelj .....svojim operacijama spašavanja spriječi ili smanji štetu okolišu, posebna naknada koju vlasnik ima platiti spašavatelju ....može se povećati .....s tim da ukupno povećanje ni u kojem slučaju ne može biti veće od 100% troškova koje je imao spašavatelj.

3. Troškovi spašavatelja .....znače gotovinske troškove koje je spašavatelj razumno imao tijekom operacije spašavanja i pravičan dio za opremu i osoblje .....uzimajući u obzir kriterije navedene u čl.13.st.1.točka (h), (i) i (j).

4. Ukupna posebna naknada ....bit će plaćena samo ako je, i u opsegu u kojoj je takva posebna naknada veća od bilo koje nagrade koju bi spašavatelj mogao dobiti prema članku 13.

Nakon 86 dana akcije spašavanja (12.12.1992) Nagasaki Spirit je otegljen u luku Singapur i vraćen vlasnicima.

Vlasnici tereta odmah su isplatili svoj dio nagrade, dok je dio nagrade dugovan od strane vlasnika broda postao predmetom spora.

Problem je nastao oko tumačenja izraza "pravičan dio" za opremu i osoblje razumno korištene u operaciji spašavanja iz čl.14.st.3. Konvencije,

te pitanja da li se prema čl.14. Konvencije uračunavaju troškovi spašavatelja koje je imao za vrijeme cijele operacije spašavanja ili samo za ono vrijeme dok je trajala prijetnja morskome okolišu.

Prvostepenom odlukom arbitraže spašavateljima je utvrđena posebna naknada u iznosu od 3.135, 893 \$.

Arbitražni sudac je najprije temeljem članka 13. utvrdio nagradu u iznosu od 9.500,000 \$, a prema članku 14. posebnu naknadu u iznosu od 7.658,117 \$. Istu je u skladu sa stavkom 2.čl.14. povećao za 65% , tako da je cjelokupan iznos posebne naknade iznosio 12.635,893. Kako se prema stavku 4.čl.14. posebna naknada plaća samo onda i u omjeru u kojem je veća od nagrade koja je utvrđena prema čl.13, spašavatelju je dosuđena posebna naknada u gore navedenom iznosu.

Protiv takve odluke žalili su se vlasnici broda.

Prema odluci **drugostepene arbitraže** spašavateljima nije pripala posebna naknada.

U postupku utvrđivanja nagrade arbitražni sudac povišio je nagradu prema članku 13. na iznos od 10.750,000 \$, ali je smanjio iznos posebne naknade na 8.607,066.90 \$. Kako je taj iznos manji od iznosa nagrade koja spašavateljima pripada prema članku 13, u skladu sa čl.14. spašavatelji nemaju pravo na posebnu naknadu.

Spašavatelji su se žalili i spor je dospio pred **engleski prvostupanjski sud- Pomorski odjel**.

U svom zahtjevu spašavatelji su istaknuli da:

a) značenje "pravičan dio" znači pravičan dio nagrade, uključujući i element dobiti;

b) pozivanje na točke (h) (i) i (j) iz članka 13. znači da se pravičan dio ne odnosi samo na gotovinske troškove kojima je spašavatelj stvarno bio izložen;

c) element dobiti koji se uračunava kao dio "nagrade" predstavlja poticaj spašavateljima za sprječavanje onečišćenja.

Vlasnici broda podnijeli su protuzahjev navodeći da se prilikom procjene posebne naknade uzimaju u obzir samo troškovi spašavatelja za vrijeme dok je trajala prijetnja morskome okolišu.

Sudac Clarke nije prihvatio iznesene navode.

U obrazloženju svoje presude on je naveo da pravičan dio znači pravičan dio **troškova** (ne nagrade) koje su spašavatelji imali za upotrebu opreme i osoblja, te da ne sadrži element dobiti.

Troškovi koji sačinjavaju posebnu naknadu prema čl.14. Konvencije predstavljaju troškove kojima je spašavatelj bio izložen tijekom cijele operacije spašavanja.

Spašavatelj ponovno ulažu žalbu, a vlasnici broda protužalbu. **Žalbeni**

sud odbija žalbu i potvrđuje prvostupanjsku presudu. Prihvaćajući obrazloženje prvostupanjskog suca, žalbeni sud u svojoj odluci ističe da prema stavku 3. čl. 14. Konvencije pravičan dio znači pravičan dio troškova koje je spašavatelj imao tijekom operacije spašavanja. Ti troškovi označavaju gotovinske troškove, kao i dodatne troškove za upotrebu opreme i osoblja stvarno korištene u operaciji spašavanja.

Element dobiti postiže se, ukoliko sud smatra pravednim i opravdanim, povećanjem takvih troškova temeljem stavka 2. čl.14. Konvencije.

Žalbeni sud odbija i protužalbu vlasnika broda navodeći da spašavatelji imaju pravo na troškove kojima su bili izloženi za vrijeme cijele operacije spašavanja, a ne samo dok je trajala prijetnja morskom okolišu.

Protiv takve odluke žalbu ulažu spašavatelji.

Razlozi za stajalište **Kuće Lordova** sadržani su u govoru Lorda Mustilla.

Pravičan dio znači pravičan dio troškova za ljudstvo i opremu korištenu za vrijeme akcije spašavanja, te se trebaju dodati gotovinskim troškovima. Troškovi iz čl.14.st.3. nemaju dva elementa. Osim toga, u čl.14.st.2. istaknuto je da se radi o troškovima kojima je spašavatelj bio stvarno izložen ("expenses incurred"), što u svakom slučaju isključuje dobit.

Isto tako, Lord Mustill je naveo da poticaj spašavateljima predstavlja mogućnost na posebnu naknadu prema čl.14. Konvencije.

Troškovi koji se dosuđuju temeljem članka 14. kao posebna naknada treba utvrđivati neovisno o utvrđivanju nagrade za uspješno spašavanje prema čl.13.

Tako su u stavku 3.čl.14. Konvencije kao kriteriji za utvrđivanje dodatnih troškova u odnosu na opremu i osoblje iz stavka 1. čl. 13. Konvencije uzeti samo oni navedeni u točkama (h) (i) i (j).

Na kraju, Lord Mustill je naglasio da namjera Konvencije nije stvaranje novog instituta spašavanja morskoga okoliša. Institut spašavanja prema režimu nove Konvencije je u prvome redu spašavanje broda i tereta na njemu, s dodatnom mogućnošću posebne naknade za slučaj spašavanja broda koji je predstavljao prijetnju morskom okolišu.

Na temelju iznesenoga, odluka Kuće lordova bila je jednoglasna i žalba spašavatelja je odbijena.

Smatrajući da spašavateljima pripadaju troškovi kojima su bili izloženi tijekom cijele akcije spašavanja, a ne samo dok je trajala prijetnja morskom okolišu Kuća Lordova odbila je i protužalbu vlasnika broda.

(Lloyd's Law Reports 1997, Part 4. Vol.1, str.323)

Dorotea Čorić, asistent
Jadranski zavod HAZU